

No Tolas Ni Apostol Pablo Di Tito

No Pakatonngan So Paytābwān No Nya Tolas

Nyaya tolas, ki intolas ni Pablo di Tito a asa Dya-Jodyo a nanganohed di Kristo a maynamot do nakananawo ni Pablo sya (1:4). Si Tito, ki taywara matalek kan asa magaget a kapayngay a maytarabako a somnidong di Pablo. Nachirayay si Tito da Pablo kan Bernabe do nakangay daw a nachimiting do Jerosalem (Gal. 2:1). Si Tito paw nangahwahok di Pablo do kayan naw do Masedonya (2 Kor. 7:5-7). Iya paw tinoboy ni Pablo do Korinto a mangornos so nakpeh daw a kwarta a para dyirad malidyatan saw a manganohed do Jerosalem (2 Kor. 8:6; 16-24).

Asa pa, nachangay si Tito di Pablo do asaw a poro a mayngaran so Kreta tan sidongan nas Pablo a mangikasaba daw so Maganay a Dāmag. Sinpangan na, tinokos ni Pablo si Tito do Kreta tan tongtongen naw mangnanawo dyirad manganohed saw daw. Do tolasaya ni Pablo di Tito, ki inbilin ni Pablo dya a payiten naw iglisyaw kan mangitongdo so panglakayen da do kāda kakpekpehan dan manganohed tan sira danaw somidong a mangnanawo (1:5). Ta do dawri a chimpo, aro saw manganohed do porwaya a Kreta, ki napaychawaw sa, ta minonot sa do dyido saw a nanawo dan mabayataw saw a mamaistro (1:10-11).

Siraw tawotawo saw do Kreta, ki naywam sa do marahet saya a dadakay a kapaybayataw, kapachikamalala, kan kasadot (1:12). Aran batahen da a nanganohed sa, abaw maipaboya da a maganay a kaparin da (1:16), basbāli a tinolad daw sigod a marahet a dadakay da a taga Kreta. Dawa, naytolas si Pablo di Tito tan ipakatoneng na dyaw maganay saya kaparin na tan kostohen naw problima saya daw.

Do irahem no nyaya tolas, ariw tatdo a masisita a chakey na ibahey ni Pablo di Tito. No nanoma, ki ipanakem ni Pablo di Tito no maganay saya dadakay an myan makey a mayparin a asa panglakayen. No chadadwa na, ki ibahey na maynamot do kosto a kainanawo siras manganohed saw a mangalkem, babbaket, babbaro, kan adipen saw. No kapanawdyan, ki ilawlawag na an maypāngo a maybibiyay manganohed saw so madyosan a dadakay.

Intolas ni Pablo nyaya tolas do tawen A.D. 65 mana 65 a katawen katayoka no nakaiyanak ni Apo Jesus.

No Naychakarwan No Nya Tolas

Pakatoneng 1:1-4

Siraw Mangaywanaw So Tawotawo No Dyos 1:5-16

No Maganay Saw A Nanawo Dyirad Matatarek A Gropo 2:1-15

No Kosto A Dadakay A Onotan Dan Manganohed 3:1-11

No Kapanawdyan Na 3:12-15

Pakatoneng

1 ¹⁻⁴ [4] Dyimom Tito a ibidang ko a oyod a anak kod kapanganohed taya di Āpo Jesus:

Maitoroh pakono dyimo parabor kan kaydamnayan no kapangtokto a yapod Āpo Dyos a Āmang ta kan si Kristo Jesus a Mangisalakan ta.

[1] Nyaya tolas, ki yapo dyaken a si Pablo a asa adipen no Dyos kan asa a apostol ni Kristo Jesus. Tinoboy na yaken a mangpayit so kapanganohed dan pinidyaw ni Āpo Dyos kan mangipakatoneng dyira so oyod a nanawo a maynamot di Āpo Dyos tan maybibyay sa do madyosan a kabibyay. [2] Parinen ko nyaya tan myan hahawen da a byay da a abos pandan. On, si Āpo Dyos a polos a dya maybayataw,^a ki inkari na dyaten nyaya a byay sakbay no nakaparswa no lobongaya. [3] Ki do inkeddeng naw a chimpo, inpakatoneng naw nyaya a kari na a maynamot do abos pandan a byay do Maganayaya a Dāmāg a intalek na dyaken. Dawa, inanawo ko nya a maynamot ta si Āpo Dyos a Mangisalakan taw nangbilin dyaken.

No Paglintegan Dan Mangipangolo Do Iglisya

(1 Tim. 3:1-16; 5:17-25; 1 Ped. 5:1-4)

⁵Nyaw nakayapwan na a binidin koymo, mo Tito, do Kreta tan ornosen mo saw machita paw a maornos. Annadan mo kaipatongpal mo so inbilin kwaw dyimo a manongdo ka so panglakayen sa do kāda kakpekpehan no manganohed do kāda syodad da. ⁶Iyaw naitongdwaw a panglakayen, ki machita abo pamagatosan da sya do kabibyay na. Machita a asa lang kabahay na, as siraw anak naw, ki machita a manganohed sa. On, machita a abo pakasaritaan da a maynamot do sobra a kapagragsak kan kabon dāyaw da dyirad inyapwan da. ⁷Ta no paynamotan na a abo pakono pamagatosan da sya, ki iyaw katalek ni Āpo Dyos a mangaywan so iglisya. Machita dyi na ipapilit chakey na mana masonong a makasoli.

^a 1:1-4 2 Tim. 2:13; Heb. 6:18

On, masisita a dya maybobok, maranggas, kan mayagom so kwarta, ⁸basbāli a machita managpadagos kan madaw do maganay. Machita masingpet, malinteg, mangbigbig so Dyos, kan machita mapagpet naw inawan na. ⁹Machita a nāw na kaiigpeten kapanganohed na sigon do inanawo taw, ta oyod nawri kan maparin a talken aran sino. On, machita a mayit kapanganohed na tan maparin na bagbagaan saw manganohed kan tan maipaboya na dyirad machikontraw iyaw kakostwaw no inanawo naw.

Siraw Mangnanawowaw So Bayataw

(2 Kor. 11:13-15; 1 Tim. 4:1-5; 2 Tim. 3:1-17)

¹⁰Tongdohen mo saw panglakayen saw a akma syay, ta aro saw somokir so oyod a nanawo sichangori a tod a maychirichirin so abos sinpaspangan kan mangallilaw sas tawotawo. On, aro saw komwan, naten dana dyirad Jodyo saw a bata da a manganohed sa, ki ipapati da paw kapagkogitaw sigon do dadakayaw no Jodyo. ¹¹Machita a mangnanawo kas oyod tan pabhesen mo sa, ta inadodog dāyaw kapanganohed dan aro a tawotawo a maynamot do marahetaya a inanawo da. On, asa abaya lang, an dya golpi sa pamilyaw nangtadyichokod so kapanganohed da a maynamot do nanawo saya a dya rombeng a mainanawo. Aysa! No panggep daya mangnanawo so nyaya, ki panghapan dayas kinabaknang da. Ay samna! ¹²Ta chiban mo! Myan paw asa dyirad mismwaw a propita da do Kretaw nangibahey so nya a kāna, “Siraw Kretanaya, ki pirmi sa maybayataw. Akma saw maranggas a binyay, kan masadot sa. Nawri lang chalakam daw kabsoy das bodek da.” ¹³Ki oyodayaw. Dawa, paydabdab mo sa tan mapaysonong mo sa. Tan komwan, ki maypaypaganay kapanganohed da di Apo Jesus. ¹⁴Ibilen mo pa dyira a dyi sa monot do pinakbokbod saya a istorya dan Jodyo kan siraw bilinaw a pinarin tawo.^b Ta siraw minonotaya do nyaya, ki nachisyay dana sa do oyod a nanawo. ¹⁵Ki iyaw tawowaw a madalos so pangtoktwan, ki madalos dyaw tabo aran āngo a mākan. Ki iyaw tawowaw a napno danas gatos do pangtoktwan na kan manganohed aba do oyod, ki aba polos iyaw madalos dya. Mapaytarek nabaw maganay kan marahet, ta sigod a malapos pangtoktwan kan konsyinsya na. ¹⁶Ta siraw komwanaw so aktokto, aran batahen da a manganohed sa do Dyos, ki maboya dyirad kaparin daw a dyi da chapatak. Do salapen ni Apo Dyos, ki maibidang sa a makabābaba. Manganohed saba do Dyos, as kan maparin daba polos mamarin so maganay.

---

^b **1:14** Siraw bilin saya a pinarin tawo, ki maynamot do kanen. Sigon do kapanganohed da, ki naibidang ka na a malapos an kanen mo kadwan saw a mākan. Mk. 7:14-19; Ara. 10:9-15; Kol. 2:20-22

No Maganay A Nanawo

2 ¹Ki imom Tito, nāw mwa inanawo dyira a monot sa do kostwaw a rarahan a machitonos do oyod a nanawo. ²Ahwahoken mo saw mangalkemaw a taykalo saba do aran āngo a kalikāgom. Machita a maikari sa a dayāwen tawotawo, kan matengel daw inawan da. Bagbagaan mo pa sa a dyi da abdiḃdisen kasingpet da do kabibiyay da, basbāli pakono a mayit kan kosto kapanganohed, adaw, kan kapagānos da. ³Komwan paw babbaket saw. Nanawhen mo sa a maybibiyay sa pakono a madyosan a maitonos do chakeyaw no Dyos. Machita a dyi sa maparaherahet, kan dyi sa pakono a maybobok, basbāli a no inanawo da pakono, ki maynana maganay. ⁴Ta an komwan, maparin da sa pawnoten ādi da saw a mababakes a madaw do kabahay da kan anak da. ⁵Asa pa, bagbagaan da pakono sa a pagpeten daw inawan da, kan madalos pangtokwan da. Parinen da pakono rebbeng da do bahay da, kan nāw da a masingpet, kan paitorayan sad lakay da. On, parinen da pakono komwan tan abo maychirin so maikontra do chirinaw ni Āpo Dyos.

⁶Kaganayen mo pa sa bagbagaan babbaro saw a nāw da kaigpeten inawan da. ⁷As imom Tito, ipaboya mo kasingpet mo do tabo parinen mo tan imo pakaboyan da so maganay a kaparin. Do kapangnanawo mo, ipaboya mo kadalos no panggep mo kan kanyib mo do inanawo mo. ⁸Do tabo a inanawo mo, ki kaannadan mo a maganay tan kosto kan tan dyi da pachimadekeyan. Ta an komwan, masnekan saw mangipsokaya dyaten maynamot do kabon machichwasan da a paynamotan da mangpilaw dyaten.

⁹Bagbagaan mo saw adipen a mapaitoray sa dyirad āmo da saw do tabo kaparin da, kan itoroh da dyiraw makahwahokaw a kapagsirbi, as kan machita padisnahren daw chirin dan āmo da saw. ¹⁰Dyi da sa pakono a takawan, basbāli a ipaboya da pakono a mapagtalkan sa a pirmi do tabo a kaparin da. ^c Ta an komwan, no inanawo taya a maynamot do chirin ni Apo Dyos a Mangisalikan ta, ki maidayaw anchi.

¹¹Ta napaboyaw parabor no Dyos tan maisalikan tabo tawotawo. ¹²Maynamot do dyaya a parabor na, ki nanawhen na yaten a tomadyichokod do tabo a marahet kan tabo nainlobonganaw a kalikāgom. Ta an komwan, do kayan ta paya do hapotaya no tanaya, ki nāw ta maigpet inawan ta kan maybibiyay ta a malinteg kan madyosan do kararaw. ¹³Parinen ta saw nyaya do kananaya taya so kasoyosoyotan a araw a nāw ta na hahawen. Ta no hahawen taya, ^d ki iyaw arawaw a kaipaboya no makaskasdaaw a gloria no manakabalin a Dyos ta a si

^c 2:10 Mt. 24:45-51; Lk. 12:42-48; 19:17; Epe. 6:5-9; 1 Tim. 6:1-2   ^d 2:13 1 Tim. 1:1; Gal. 5:5; Kol. 1:27; 1 Tes. 5:8; Heb. 6:19; 11:1

Jeso-Kristo a Mangisalakan ta. ¹⁴Ta iya, ki intoroh naw inawan na a nadiman dyaten tan paditchanen na yaten do panakabalin no tabo a kitan marahet. Ta an komwan, payparinen na yaten a masantwan kan madalos a tawotawo a dyira na a mapasnek a mamarin so maganay.

¹⁵Inanawo mo saw nyaya, kan bagbagaan mo saw tawotawowaw a omparin sira, as kan talinngen mo saw myan paw so paydyidwan, ta ari dyimo kalintegan a mapaydabdab sira. Ipalōbos mwabaw aran sino a machimadekey dyimo.

3 ¹Ipanakem mo dyirad manganohed saw daw a paitorayan sa pakono do gobyirno kan aran sino a magtoray dyira. Machita a managtongpal sa, as sisasagāna sa a mamarin so maganay. ²Machita dyi sa maparaherahet dyirad aran sino, kan maybibyay sa a abo kapaydidiman. As no machita parinen da, ki masingpet, mapakombaba, kan maanyib dyirad tabo tawotawo. ³Ta iktokto mo a aran yaten a manganohed sichangori, ki do nakarahan, abaw arang ta a machinanawo do oyod. Oyod a masokir ta, as naallilaw ta pa, as kan inadipen na yaten no matatarek a kinaderrep kan kalikāgom no inawan. On, ta do nakarahan, naybibyay ta a nāw ta nangtokto so makapaynyin dyirad kapayngay ta a tawo, kan napno ta pa do āpal. Inipsok da yaten tawotawo, as kan inipsok ta sa. ⁴Ki aran komwan, inpaboya ni Āpo Dyos a Mangisalakan ta iyaw kāsī kan kadaw na dyaten do nakaisalakanaw dyaten. ⁵On, insalākan na yaten, ki maynamot aba do maganay a pinarin ta, an dya maynamot do kāsī na dyaten. Insalākan na yaten do nakaitoroh naw dyaten so Ispirito Santo a mangdalos kan mangpabayo so aktokto ta tan myan danaw bayo a byay ta a sidadalos do salapen no Dyos. ⁶On, oyod a somawasaway intoroh ni Āpo Dyos dyaten a iyaw Ispirito Santo na, as kan iyaw naynamotan na intoroh na dyaten, ki maynamot lang di Jeso-Kristo a Mangisalakan ta. ⁷On, maynamot do parabor no Dyos, mapalinteg ta do salapen na, as kan machiyengay ta di Kristo a natorohan so byay a abos pandan a iyaw hahawen taya. ⁸Siraw nyaya a inbahey ko dyimo sichangori, ki oyod kan taywara sa mapagtalkan. Dawa, chakey ko a ipasnek mo kainanawo mo sya a abaw kapagdwadwa mo tan siraw manganohedaw di Āpo Dyos, ki maypayngay paw kapamarin das maganay.

On, siraw nanawo saya, ki oyod a maganay, kan masirbi a tabo nyaya dyirad tawotawo. ⁹Ki imom Tito, tadyichokodan mo saw abwaya so sirbi a kapaysin-aatbay kan siraw manaro saw a listaan da no kapoonan da saw a naysintatawidan da.^e Karwan mo saw kapagsosopyat, as kan kapaydidimanaw a maynamot do linteg dan Jodyo. Abaw sirbi dan nyaya, kan abaw maitoroh da. ¹⁰An myan tawo a mapaysisyay siras

^e 3:9 1 Tim. 1:4; 2 Tim. 2:23

manganohedaw a maynamot do kainanawo nas matarek, machita torohan mo nya so asa mana dadwa balākad. Do katayokaw no nawri, as alit na dya nagbabāwi, machisyay kamo dya, as kan ibidang nyo paba rarayay nyo. ¹¹Ta no tawo a mamarin so komwan, ki masigorādo a tomnadyichokod dana do oyod a nanawo, as kan napatakan mo a maygaygatos nawri. On, aran iya a mismo, ki nadlaw na do mismo na aktokto a iyaw pariparinen naw, ki marahet.

No Kapanawdyan A Pakomosta

¹²Katayokan kaitoboy kwaya si Artemas mana si Tikiko dyimo, ki parinen mo mandad maparin mo a mangay a machibayat dyaken do syodadaw a Nikopolis maynamot ta naktokto ko a pahabasen iyaw chimpwayan ammyan daw. ¹³As si Senas a iyaw abogadwaw kan si Apolos, ki ipasnek mo kapachisidong mo dyira tan myan dyira tabo machita da do kapagbyahi da.

¹⁴Nanawhen mo sa maganay rarayay ta saw daw a manganohed tan nāw da mamarin so maganay kan nāw da makasidong dyirad makachitaw. Tan komwan, ki maybibyay sa a managsirbi, as kan mayarig sa do kayowaw a maganay a may-asi.

¹⁵Ay on, komosta ka kono a bata da tabo no rarayay kwaya dya. Pachipakomosta mo saw rarayay ta saw do kapanganohed a madaw dyamen.

Si Āpo Dyos pakono manoroh dyinyo a tabo so parabor na.